

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**TRACTATVS|| DE CON-||FESSIONIBVS MA=||LEFICORVM ET
SAGA-||RVM SECVNDÒ RECOGNI||tus, & auctior redditus.||
An, & quanta fides ijs adhibenda sit?||**

Binsfeld, Peter

Avgvstae Trevirorvm

VD16 B 5530

Lex I. Plus est hominem veneno extinguere, quàm occidere gladio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41113

Iuris periti tam parum, ut omnibus notum est in commentatione argumenti harum legum præstiterint. Bartolus, Baldus, Salycetus, Angelus & alij copiosissimi in alijs legum titulis extiterunt: de harum ll. materia, aut nihil, aut valdè parum cum Glossæ explicatione scripserunt. Quare nemo miretur me hoc argumētigenus, quod multum in praxi & controuersia hisce infœlicissimis temporibus versatur, ad tractandum suscepisse, qui professione sum Theologus, atque etiam iam longa lectione Theologiæ tantum scientiæ iuris adiunxi, quantum huius materiæ necessitas postulat. Exactiorem iuris cognitionem, in harum legum interpretatione relinquo eis, qui omnem ætatem in Iurisprudencia consumpserunt.

C. DE MALEFICIS ET MATHEMATICIS & cæteris similibus.

LEX I.

Plus est hominem veneno extinguere, quam occidere gladio.

DVPLEX huius Legis sensus esse potest. Prior secundum Gloss. & Bald. Atrocius est venenare, quam occidere gladio, quia

Et 2 venenare

venena dans tenetur L. Cornelia de Sicarijs & venefic. ff.

Secundus sensus Salyc. & aliorum. Gravius est veneno extinguere, quia dolo & clandestinè committitur, & occultè vita hominis subtrahitur, & vt plurimum non est locus remedio. Similis ratio sumi potest ex Baldo L. Cum fratrem. C. de quib. vt indign. cum textu ibidem. Venenatio est crimen occultum, & sapit prodicionem. & idem Bald. in L. Nemo. C. de summa Trinit. col. 2. in verbo. Simile est in veneficio. Ille qui venenat aliquem, dicitur proditoriè eum occidere. Salycet. in d. L. Cum fratrem. Alexand. in cons. 145. nu. 6. lib. 7. Carrerius in pract. Criminali. § Homicidium. nu. 98. & post alios Couarr. in relect. Clement. Si furiosus, de homicid. in initio, num. 11.

*Quo modo
nomen vene-
ni accipitur.*

Nomen (venenum) medicum est, & sumitur in vtramque partem, bonam & malam. L. Qui venenum. ff. de rerum & verbor. signification. Qui venenum dicit, adijcere debet, vtrum bonum esset, an malum. Nam medicamenta venena sunt, quia eo nomine omne continetur, quod adhibitum eius naturam, cui adhibitum est, mutat. Dicitur enim secundum Gloss. ibidem in verb. (mutat) venenum à vi vehementi immutandi naturam eius, cui adhibetur. Ad idem facit L. Eiusdem legis. ff. ad Legem Corneliam de sicar. & venef.

Pro

Pro maiori præsentis legis intelligentia annotandum cum Paulo Grilland. lib. 2. de Sortilegijs, q. 12. num. 14. quod ff. ad L. Corneliam de Sicarijs fit mentio & tractatur de venenis naturalibus, quæ hominis ingenio & medicorum peritia fiunt, absque aliqua superstitione seu Dæmonis inuocatione. Venenum autem in præsentī L. accipitur pro eo, quod fit per Sortilegos, magos, maleficos & Necromanticos, similesq; ope & suffragio Dæmonis. Sicut nomen (venenum) pro naturali veneno accipitur, & etiam pro eo, quod arte diabolica vel præparatur, aut administratur: ita nomine veneficij & venefici communiter Doctores non solum prophani, sed etiam Ecclesiastici vtuntur pro maleficio & malefico. Exod. 22. vbi nostra versio Hieronymi habet; Maleficos non patieris viuere, Septuaginta Interpretes habent, veneficos. S. Augustinus lib. 21. cap. 6. Magos nostra Scriptura, inquit, Veneficos & incantatores vocat. Isichius lib. 6. in Leuit. cap. 19. Pessimum, ait, est etiam veneficis adhærere: quia Dæmonum inimicorum nobis & pestilentium nomina dicunt, & ibidem, in cap. 20. Non quaecunq; peccatum esse declinare ad magos, siue vt septuaginta, ventriloquos & veneficos, prædiximus. His accedit Philo in lib. de specialibus legibus, cuius verba quoniam maximè faciunt ad d. L. I. intelligentiam, ad longum inferenda duxi. Ceterum, inquit, qui

gladio, hasta, fuste, saxo, aliove telo interimuntur
 fieri potest vt inconsulto repentinoque impe-
 tu perciti scelus admittant, furari non rationi
 obsecuti, ita vt dimidiatum videatur facinus,
 cui non accessit longa deliberatio. Alij verò
 sceleratissimi, polluti mente ac manibus, ma-
 gi & venefici, per otium & in secessu dant o-
 peram malis damnatisque artibus, captantes
 occasionem variarum calamitatum inferen-
 darum proximis. Ideò lex vult veneficos &
 veneficas, ne vnum quidem diem viuere, sed
 mori, quam primùm depræhensi fuerint, nec
 vlllo pacto differri supplicium. Nam qui pro-
 palam & cominus aggrediuntur, vtrunque
 caueri possunt: occultæ autem insidiæ vene-
 ficiaq; non animaduertuntur facilè. Præstat
 igitur vt noxa, quam illaturi erant alijs, auer-
 tatur in eorum capita, & alioquin etiam qui
 gladio, vel alio quouis telo grassatur, non ene-
 cat multos eodem tempore: venenis autem læ-
 tiferis innumeri perimuntur, inter esculenta
 clàm admixtis confusisq; per insidias: & ac-
 cidit aliquando in numerofo conuiuio, sode-
 libus ad eiusdem salis eiusdemq; mensæ so-
 cietatem collectis, inter libationes violari so-
 dalitatis fœdera, repente mutatis rerum vici-
 bus, & in conuiuij locum succedentibus fune-
 stis exequijs. Quapropter etiam mitissimos cle-
 mētissimosq; iudices sãuire in id genus conue-
 nit, nec saluti eorum vnquam parcere. Quid
 enim

enim est iniquius quam alimenta ad tuendam vitam facta vertere in perniciem, & naturæ beneficia corrumpere? ut qui ex cibo potuq; petunt refectioem necessariam, in insidias præcipitati, pro salute mortem inueniant? Eadem poena manet eos, qui non lætifera venena conficiunt, sed longos morbos, & tabem lentam inferentia. Nam sæpè satiùs est emori, quam ægrotare, præsertim diuturno morbo, nõ habituro fœlicem exitum. Respuunt enim medicinam morbi contracti è veneficijs. Molestiores autem sunt in hoc genere animarum noxæ, quam corporum: quoniam inde nascuntur delicia, & intolerabiles insanix, quibus mens, quæ nihil pretiosius homini datum est diuinitus, oblæditur: vel potiùs in totum demigrat sine vlla spe reditus, brutam deterioremq; animi partem relinquens corpori communem cum bestijs. Quandoquidem sublata ratione homo inferam mutatur, vtcunque liniamenta humanæ speciei retineat. Veram quidem illam Magiam, hoc est, perspectiuam scientiam, per quam naturæ opera cernuntur clariùs, ut honestam expetendamq; non plebei solùm sectantur, sed etiam reges regum maximi, præsertim Persici, tam curiosi harum artium, ut regnare non liceat, nisi cum magis versato. Ex hac adulterata deprauataq; descendunt, quas maximè proprio vocabulo malas artes dicimus, circulatorum, ariolorumq; studia,

studia, & mulierum mancipiorumq; nequissimorum expiationes, lustrationesq; profitentium mutationesq; amoris in odium: aut è diverso in amorem odij, per quasdam potiones & incantamenta idonea. Atq; his dolis inuncant simplicissimum quemq;, donec in calamitates ingentes pertrahant, vt nonnunquam magnæ familiæ cognationesq; paulatim insidendo sine ruine & strepitu intercidant. His omnibus opinor consideratis, noster legislator non sinit procrastinari veneficorum supplicia, sed absque mora vult exigi, quod dilatio noxijs oportunitatem peccandi præbeat, vltro ad mortem properantibus, cæteros verò suspicione metuq; repleat, existimantes quicquid illorum vitæ accedit, suæ securitati decedere. Idcirco sicut viperas, scorpiones, aliasq; venenosas bestiolas, prius quàm mordeant, aut fauciét, aut omninò se commoueant, sine mora ad primum aspectum occidimus, præcauèdo genuinam eorum malitiam prius, quàm noceant: Eodem modo etiam homines plectendi sunt, qui cum sint animalia rationalia, nihilo secius à natiua mansuetudine in ferinos mores degenerant, & pro delectamento habent lædendi quotquot possunt licentiam. Hactenus in præsentis de veneficis dictum sit. Hæc Philo, in quibus materiam d. L. I. rectissime explicat, quomodo grauius, plus atrociusue sit veneno quàm gladio occidere, & quod
secun-

secundum legem etiam diuinam per veneficos malefici intelligantur. Consonant his etiam quæ prophani docent. Iustinian. Institut. Iurisciuis, de public. iudic. in §. Item lex Cornelia. vers. Eadem lege & venefici capite damnatur, qui artibus odiosis, tam venenis quam susurris occidunt: susurris, id est, incantationibus, secundum Glossam. Sic Plato & Platonici, veneficij nomine, pro incantatione & fascinatione vtuntur. Plato lib. ii. de legib. Porphyrius lib. 2. de sacrificijs, & Iamblycus in lib. de mysterijs, & confirmo hoc ex LL. L. Qui venenum, ff. de verb. signific. & L. Quod sapè. §. veneni. ff. de contrahen. empt. nomine veneni continetur omne, quod adhibitum, eius naturam, cui adhibitum est, mutat. Ergo nomine veneni maleficium seu incantatio etiam intelligitur, quia maleficio & incantatione corpus eius, cui incantatio siue maleficium applicatur, mutatur in peius, & inficitur veneno & morbo, nisi quis diuinas literas, canones & leges negare velit. Atq; hoc latini sermonis obseruantissimus etiam Calepinus obseruauit, in verbo, Malefacio tibi. Maleficæ mulieres incantatrices dicuntur, & veneficæ: & in verbo, Veneficus & venefica, qui vel quæ venena conficit, & qui incantationibus & cæteris malis artibus vtitur. Hinc triueneficus, id est, excellens veneficus. Plautus. Mussas adhuc triuenefica? Nomen ergo (venenum) commune est

ne est veneno naturali, & illi, quod incantatione & arte malefica siue magica conficitur. Quod etiam verum est apud Græcos. *Φάρμακον* enim vtrique conuenit, vt doctè admodum multorum auctoritate ostendit Ioannes Bodinus in confutatione opinionis Ioannis VVieri.

Dubium hic esse potest, quod mouet Salycetus, & breuius resoluit, An, quando aliquis emit aut præbuit venenum ad occidendum, & non secutus est effectus, teneatur pœna ordinaria?

NON est dubitandum, quando effectus sequitur, tunc enim omnium consensu receptum est, quod pœna ordinaria afficiendus sit. Sed in casu proposito alia ratio est. Quidam distinguunt: Conatus præbendi venenum, aut ad remotum actum tantum venit, vt, emit aliquis venenum ad occidendum hominem, sed non propinquit, quia impeditus, vel pœnitentia ductus mentem mutauit: & in hoc casu, communissima est sententia, quod non puniatur pœna ordinaria, sed arbitraria, sic Salycet. & Angel. in præsentī L. Bald. in conf. 443. incip. Cecehus confecit. lib. 3. Didac. Couarr. in Clem. Si furiosus, de homicid. par. 2. non longè ab initio, num. II. Menoch. lib. 2. de arbitrar. Iud. quæstionib. casu

360. num. 46. & alij à Couarr. & Menoch. citati. Aut conatus venit ad actum proximum, ut pote emit aliquis & propinavit venenum: sed venenatus medicorum ope adiutus effugit mortem: tunc is maleficus pœna ordinaria punitur. Sic Salycet. Angel. Couarr. Menochius, & alij locis dictis. Alij indistinctè tenent, e mentem & etiam propinantem venenum, non fore puniendum pœna ordinaria, si effectus non sequitur. Bertachinus in Repertorio Iuris, in verbo, Venenatio. Carerius in practica, fol. 190. num. 19. ut citatur à Didaco, Julius Clarus lib. 5. sentent. in §. Homicidium, num. 14. Bertach. attestatur se hanc sententiam sæpè Romæ practicasse: & hæc magis communis opinio videtur, & in praxi receptior: ut Clarus docet. Hæc circa primam L. sufficient.

LEX II.

Artem Geometriæ disci, atq; exerceri publicè interest: Ars autem mathematica damnabilis est, & interdicta omnino.

NOMINE Geometriæ intelligitur scientia, quæ docet mensurare terram. De qua conscripsit libros Euclides, quos vertit Boëtius. In his varias mensuras, lineas, superficies, angu-

angu-